

handling. Hvis der kan komme noget ud af visse Bestemmelser i Lovforslaget — og det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) antydede noget saadant —, kunde det være meget godt, men Hovedprincippet i Lovforslaget, tror jeg, er faldet til Jorden straks ved dets Fremkomst.

Svendsen: Den foreliggende Sag er meget vanskelig at komme til at lovgive om. Den er en Følge af den foreliggende overordentlige Situation. Der er selvfølgelig hos alle et levende Ønske om saa vidt muligt at lette Vilkaarene for alle dem, der kommer til at lide under de ekstraordinære Forhold, og jeg antager, at vi alle, saafremt det var muligt og retfærdigt, vilde være med til at lette den Klasse af Medborgere, som omhandles i det her foreliggende Lovforslag, og som bliver ramt særlig haardt af de usædvanlige Tilstande. Men det er, som jeg sagde, et meget stort og vanskeligt Spørgsmaal, hvorledes man skal gribe Sagen an, og hvorledes man virksomst skal komme til at give de Følelser Udtryk i Lovbestemmelser, som vi nærer for disse Folk. Det foreliggende Lovforslag viser ogsaa, at den højtaerede Regering har haft Vanskelighed ved at fastsætte de Regler og Grænser, som maa fastsættes, naar man vil indføre Lettelsesbestemmelser for disse Medborgeres Ydelser. Det fremgaar tydeligst af den Omstændighed, at den Klasse, der vel nok er den haardest trykkede af de overordentlig høje Kornpriser og den dermed følgende høje Kapitelstakst, nemlig Forpagterne, ganske er udeladt. Man kan dog ikke gaa ud fra den Betragtning, som det ærede Medlem fra Præstø (E. Rasmussen) gjorde gældende, at Forpagterne i de fleste Tilfælde vilde have let ved at svare den overordentlig store Afgift. Forholdet er tværtimod, at de vil have vanskeligst derved, fordi Ydelsen for dem er overordentlig stor, forholdsvis meget større end f. Eks. for dem, der skal betale Arvefæsteafgift. Det er ikke ualmindeligt, at der i Forpagtningsafgift af en Gaard, f. Eks. en Præstegaard af en almindelig Bondegaards Størrelse, svares omtrent et Par Hundrede Tønder Byg efter Kapitelstakst, og man kan sige sig selv, at for en saadan Forpagter, der ikke er velstillet eller i alt Fald ikke behøver at være det, og som maaske ikke har dette Kvantum Korn at sælge — maaske har han som de fleste allerede solgt det, han mener at kunne undvære —, vil de omtrent 1,000 Kr., som

han kommer til at betale mere i Forpagtningsafgift af den Gaard, han har, spille en meget større Rolle, end Afgiften spiller for dem, som svarer meget mindre i Arvefæsteafgift. Det er altsaa et Bevis paa, hvor vanskeligt det er — og det er ogsaa den Vanskelighed, Regeringen har set — ved Lovforanstaltninger at komme de Mennesker til Hjælp, som bliver haardt ramt af de foreliggende overordentlige Forhold; det er vel begrundet i Retspørgsmaalet, som der er blevet talt en Del om, med Hensyn til de kontraktmæssige Afgifter og da navnlig Afgifter, som vedkommende Nyder mener at have retmæssigt Krav paa at fordre. Jeg skal derfor ikke komme ind paa Betragtninger over denne Side af Lovforslaget, fordi det kan være vanskeligt at finde det rigtige og retfærdige Standpunkt der.

Men der er en Side af Sagen, som jeg vil knytte nogle Bemærkninger til, og det er den, der angaar Tienden. Det er et noget ekstraordinært Forhold, vi med Hensyn til den lever under. Vi vedtog for 12 Aar siden en Tiendeafsløningslov, som forudsatte, at Tienden skulde være afløst i 1908, altsaa for 7 Aar siden, men det er langt fra Tilfældet. Vi oplyses i Motiverne til det foreliggende Lovforslag om, at der er mellem 200 og 300 Sogne her i Landet, hvor Tienden endnu ikke er afløst, og Tiendeyderne i alle disse Sogne er derved kommet i en meget uheldig Stilling i Forhold til alle dem, der har faaet deres Tiende afløst tidligere, altsaa i Henhold til Lovens Forudsætninger, eller i alt Fald senere er kommet af med deres Tiende. Det er en Byrde, som de, der ikke har faaet Tienden afløst i de Aar, der er gaaet, vedblivende har maattet bære. Jeg mener, at det kan være Lovgivningsmagtens Sag ogsaa paa en eller anden Maade at træffe Bestemmelser om, hvordan det bedst kunde lade sig gøre at lette Byrden for disse Folk. Hvor Skylden ligger for, at Tiendeafsløningen ikke, som Tiendeloven forudsætter, har fundet Sted tidligere, skal jeg ikke komme videre ind paa. Man har nævnt Tiendekommissærerne. Det er muligt, at nogle af dem bærer en Del af Skylden, men der er mange Faktorer, som virker til, at Sagen er trukket ud. Mange Gange kan det have taget mere Tid end beregnet at skaffe Udskrifter fra Herredskontorerne, og Skylden kan ogsaa ligge i Uvillighed eller Forsinkelse fra Tiendenydernes Side, idet mange af disse Forhandlinger og Oplysninger beror paa dem.